

François Levaillant (1753–1824)

„Papagoide looduslugu“

Tartu Ülikooli raamatukogu kalender 2019

François Levaillanti „Papagoide looduslugu“

Tartu Ülikooli raamatukogu 2019. aasta kalenderalbum tutvustab Prantsuse loodusuurija, ornitoloogi ja rännumehe François Levaillanti (1753–1824) teost *Histoire naturelle des perroquets* („Papagoide looduslugu“), mis ilmus Pariisis ja Strasbourgis aastatel 1801–1805.

François Levaillant pani aluse Aafrika linnustiku uurimisele. Teedrajavaks peeti tema lindude käitumise kirjeldusi ning ta oli esimeste seas, kes kasutas illustratsioonidena meisterlikult teostatud värvitrükis tahvleid.

François Levaillant sündis 1753. aastal Lõuna-Ameerikas Suriname pealinna Paramaribos Prantsuse konsuli pojana. Isalt omandas poiss rännukire ja huvi linnuajahi vastu, mida metsaküllases Surinames oli kerge harrastada. Elukestvast harrastusest kasvas välja ornitoloogiahuvi. Perekond naasis 1763. aastal Euroopasse. Levaillant omandas hariduse Saksamaal ja Prantsusmaal. Kodukandis Metzis kohtus ta apteekri ja ornitoloogi Jean-Baptiste Bécœuriga (1718–1777), kellele kuulus oma aja kohta silmapaistev ornitoloogiline kogu ja kellelt ta omandas teadmised linnunahade töötlemise ja konserveerimise kohta.

Aastatel 1777–1780 õppis Levaillant Pariisis. Külstanud sealsetid arvukaid loodusloo kabinette ja näinud kummaliisi ja kauneid, kuid elutuid linde, kirjutab Levaillant teda vallanud nukrameelsusest: „Need toretsevad väljapanekud hakkasid mulle peagi mõjuma rusuvalt, jättes mu hinge tühjuse, mida mitte miski ei suutnud täita.“ Soovist nähtud linde lähemalt uurida ning küllastada nende looduslikke elupaiku otsustas Levaillant reisida Aafrikasse, mis oli toonases Euroopas võrdlemisi vähe tundud. 1780. aastal kohtus Levaillant Madalmaade Ida-India Kompanii varahoidja Jacob Temminckiga (1748–1822), kes veel samal aastal läkitas noormehe Kapimaale Lõuna-Aafrikas.

Aastatel 1781–1784 viibis Levaillant Lõuna-Aafrikas, kus ta tegi kolm pikemat reisi. 1781. aasta kevadel ja suvel rändas ta Kaplinna ja Saldanha lahe ümbruses. Aastatesse 1781–1783 jäi teekond Ida-Kapimaale ning aastatel 1783–1784 rändas ta Aafrika sisemaale Oranje jõe ümbrusse ja Suurde Namaqualandi. 1784. aastal naasis Levaillant Euroopasse, kaasas üle 2000 linnunaha ja kaelkirjaku skeletti.

Keeruliste poliitiliste olude keskel oli Levaillantil suuri raskusi oma kogude müümisega Prantsusmaa valitsusele. Levaillant sattus kahtlusuluseks koguni aastaks vangi. Viimaks ostis Prantsuse Vabariigi valitsus tema ainulaadse kogu, kuid tasus selle eest rahvusraamatukogu dublettidega. Osa Levaillanti kogust liideti Jacob Temmincki omaga.

Niisuguste raskuste keskel otsustas Levaillant avaldada oma uurimistulemused raamatutena. Esmalt avaldas ta kaks reisikirjeldust teekondadest Aafrika sisemaale (ilmunud 1790 ja 1796), millest said menukid kogu Euroopas ja mida tõlgiti mitmesse keelde.

Levaillanti peateos „Aafrika lindude looduslugu“ ilmus Pariisis kuues köites aastatel 1796–1812. Väljaanne sisaldb 300 moodsas värvitrükis tahvlit 284 liigi kujutisega. Teksti stil on elav, teos pöhineb autori enda kogemustele ja reisidel kogutud eksemplaridele. Lisaks lindude välimusele kirjeldab Levaillant teoses ka nende käitumist ja elupaiku.

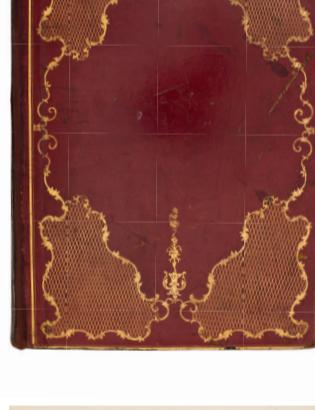
19. sajandi alguses avaldas Levaillant veel terve rea ornitoloogilisi raamatuid, mille hulka kuulub ka siinne „Papagoide looduslugu“. Teos avaldati 24 osas väiksemas kvartformaadis ja samaaegselt suures foolioformaadis. Tartu Ülikooli raamatukogu luksuslik punases marokäännahas ja kuldse dekooriga ehitud foliantköide on kaunistatud 145 värvitrükis tahvliga. Värvitahvlite eeskujude autor on Jacques Barraband (u 1767–1809), kes oli oma aja tuntumaid Prantsuse loodus- ja linnukunstnikke.

Kalendris kujutatud linnud kuuluvad valdavalt papagoilaste (*Psittacidae*), ühel juhul ka kakaduulaste (*Cacatuidae*) sugukonda. Nad elavad peamiselt Lõuna-Ameerikas või Austraalias ja Okeaanias, kus Levaillant ise kunagi ei käinud. Jacques Barraband joonistas oma pildid muuseumidest ja teistest kogudest pärit linnutopiste ja -nahkade järgi. Pildid graveeriti ja trükiti värvitrükis Louis Bouquet' (1765–1814) trükkikojas. Mitmeid värvitahvleid on veel täiendavalt käsitsi koloreeritud. Monograafia tekst kirjeldab üksikasjalikult värvitahvlitel kujutatud papagoisid, kelle nimed on raamatus antud prantsuskeelsetena.

François Levaillant suri 71-aastasel 1824. aastal La Noues Sézanne'i lähistel. 2019. aastal möödub 195 aastat kuulsa rännumehe François Levaillanti ning 210 aastat kunstnik Jacques Barrabandi surmast.

Ave Teesalu

TABLE	
Du premier volume de l'Histoire naturelle des Perroquets.	
<i>Perroquet</i>	pag. vi
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	1. <i>L'Aigle-Jaune, le joli</i> pag. 78.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	2. <i>Perroquet varié de la Perroche à tête verte</i> 79.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	3. <i>Seconde variété de la Perroche à tête rouge</i> 80.
<i>Le Perroquet à tête grise</i>	4. <i>Perroquet gris</i> 81.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	5. <i>Perroquet bleu</i> 82.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	6. <i>Perroquet à tête verte</i> 83.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	7. <i>Perroquet rouge</i> 84.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	8. <i>Perroquet bleu à tête rouge</i> 85.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	9. <i>Perroquet à tête verte</i> 86.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	10. <i>Perroquet à tête rouge</i> 87.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	11. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 88.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	12. <i>Perroquet à tête verte</i> 89.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	13. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 90.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	14. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 91.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	15. <i>Perroquet à tête verte</i> 92.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	16. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 93.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	17. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 94.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	18. <i>Perroquet à tête verte</i> 95.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	19. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 96.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	20. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 97.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	21. <i>Perroquet à tête verte</i> 98.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	22. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 99.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	23. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 100.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	24. <i>Perroquet à tête verte</i> 101.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	25. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 102.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	26. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 103.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	27. <i>Perroquet à tête verte</i> 104.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	28. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 105.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	29. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 106.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	30. <i>Perroquet à tête verte</i> 107.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	31. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 108.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	32. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 109.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	33. <i>Perroquet à tête verte</i> 110.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	34. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 111.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	35. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 112.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	36. <i>Perroquet à tête verte</i> 113.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	37. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 114.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	38. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 115.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	39. <i>Perroquet à tête verte</i> 116.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	40. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 117.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	41. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 118.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	42. <i>Perroquet à tête verte</i> 119.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	43. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 120.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	44. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 121.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	45. <i>Perroquet à tête verte</i> 122.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	46. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 123.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	47. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 124.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	48. <i>Perroquet à tête verte</i> 125.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	49. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 126.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	50. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 127.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	51. <i>Perroquet à tête verte</i> 128.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	52. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 129.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	53. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 130.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	54. <i>Perroquet à tête verte</i> 131.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	55. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 132.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	56. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 133.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	57. <i>Perroquet à tête verte</i> 134.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	58. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 135.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	59. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 136.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	60. <i>Perroquet à tête verte</i> 137.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	61. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 138.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	62. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 139.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	63. <i>Perroquet à tête verte</i> 140.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	64. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 141.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	65. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 142.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	66. <i>Perroquet à tête verte</i> 143.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	67. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 144.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	68. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 145.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	69. <i>Perroquet à tête verte</i> 146.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	70. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 147.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	71. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 148.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	72. <i>Perroquet à tête verte</i> 149.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	73. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 150.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	74. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 151.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	75. <i>Perroquet à tête verte</i> 152.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	76. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 153.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	77. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 154.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	78. <i>Perroquet à tête verte</i> 155.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	79. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 156.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	80. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 157.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	81. <i>Perroquet à tête verte</i> 158.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	82. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 159.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	83. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 160.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	84. <i>Perroquet à tête verte</i> 161.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	85. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 162.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	86. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 163.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	87. <i>Perroquet à tête verte</i> 164.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	88. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 165.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	89. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 166.
<i>Le Perroquet à tête verte</i>	90. <i>Perroquet à tête verte</i> 167.
<i>Le Perroquet à tête rouge</i>	91. <i>Perroquet rouge à tête rouge</i> 168.
<i>Le Perroquet à tête bleue</i>	92. <i>Perroquet bleu à tête bleue</i> 169.

François Levaillant's *The Natural History of Parrots*

The University of Tartu Library calendar for the year 2019 introduces plates from the ornithological work by the French traveller, naturalist and ornithologist, François Levaillant (1753–1824), entitled *Histoire naturelle des Perroquets* (*The Natural History of Parrots*), Vol. 1–2, Paris; Strasbourg: Levrault, 1801–1805.

François Levaillant was a pioneer in research on African avifauna, and in describing the behaviour of birds. He was among the first to use colour-printed plates to illustrate his works.

François Levaillant was born in Paramaribo, the capital of Suriname, in 1753 as a son of the French consul. In Suriname Levaillant got acquainted with fowling, which formed the basis of his interest in ornithology. His family moved to Europe in 1763 and Levaillant was educated in Germany and France. His ornithological interests brought him in contact with Jacob Temminck (1748–1822), the treasurer of the Dutch East India Company, who owned a noteworthy ornithological collection. Temminck promoted, and possibly sponsored, Levaillant's expedition to South Africa.

Levaillant sailed to the Cape in 1780. During 1781–1784 he made three journeys in South Africa – around Cape Town and Saldanha Bay, eastwards from the Cape, and to the Orange River and Great Namaqualand. Returning to Europe in 1784, he brought with him a collection of over 2,000 bird-skins, and a skeleton of a giraffe.

Owing to the turbulent political situation in France, Levaillant experienced great difficulties in selling his collection to the French government and was even imprisoned as a suspect for a year. Finally, the Republican government purchased Levaillant's unique collection, but paid for it with the duplicate books from the National Library. A part of his collection was combined with that of Jacob Temminck.

Owing to these difficulties, Levaillant began publishing his results in print. Two accounts of his African journeys were issued in 1790 and 1796. Levaillant's principal work, *Histoire naturelle des oiseaux d'Afrique* (*The Natural History of the Birds of Africa*), appeared in six volumes in 1796–1812. It contains 300 colour plates and provides vivid descriptions of the birds, their habits and habitats, based on Levaillant's own experiences and collections, but lacks a system and Latin nomenclature.

The current volume of *The Natural History of Parrots* forms a part of a series of his ornithological works, published in the first decades of the 19th century. The work was published in 24 parts in quarto, and simultaneously in large, luxurious folio format. The copy in the University of Tartu Library is a large folio, bound in French contemporary red morocco, with gilt covers and spine, and illustrated with 145 colour plates. The plates have been carefully engraved after the drawings by Jacques Barraband (c. 1767–1809), a renowned French artist notable for his paintings of flowers and birds.

The parrots depicted in the calendar are from the *Psittacidae* family, with one representative of the *Cacatuidae*, and inhabiting South America, Australia and Oceania that Levaillant never visited. The figures were drawn by Barraband after the specimens in museums and cabinets, engraved with great care and printed in colour under the direction of Louis Bouquet (1765–1814) in the printing house of Langlois. Some of the plates were later slightly retouched by hand. The text of the monograph gives detailed descriptions of the parrots, whom Levaillant provides with French vernacular names.

François Levaillant died in 1824, aged 71, in La Noue near Sézanne. The year 2019 marks his 195th death anniversary and the 210th death anniversary of Jacques Barraband, the illustrator of the current volume.

TABLE	
Du premier volume de l' <i>Histoire naturelle des Perroquets</i> .	
<i>Les Aves</i>	ppg. 91.
<i>L'ave Mano</i>	1.
<i>L'ave Bleu</i>	2.
<i>L'ave Rouge</i>	3.
<i>L'ave militaire</i>	4.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	5.
<i>Le grand Aves militaire</i>	6.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	7.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	8.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	9.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	10.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	11.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	12.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	13.
<i>La Perroquette à front rouge</i>	14.
<i>L'ave bleue à tête bleue</i>	15.
<i>La Perroquette bleue</i>	16.
<i>La Perroquette bleue</i>	17.
<i>La Perroquette bleue</i>	18.
<i>La Perroquette bleue</i>	19.
<i>La Perroquette bleue</i>	20.
<i>La Perroquette bleue</i>	21.
<i>La Perroquette bleue</i>	22.
<i>La Perroquette bleue</i>	23.
<i>La Perroquette bleue</i>	24.
<i>La Perroquette bleue</i>	25.
<i>La Perroquette bleue</i>	26.
<i>La Perroquette bleue</i>	27.
<i>La Perroquette bleue</i>	28.
<i>La Perroquette bleue</i>	29.
<i>La Perroquette bleue</i>	30.
<i>La Perroquette bleue</i>	31.
<i>La Perroquette bleue</i>	32.
<i>La Perroquette bleue</i>	33.
<i>La Perroquette bleue</i>	34.
<i>La Perroquette bleue</i>	35.
<i>La Perroquette bleue</i>	36.
<i>La Perroquette bleue</i>	37.
<i>La Perroquette bleue</i>	38.
<i>La Perroquette bleue</i>	39.
<i>La Perroquette bleue</i>	40.
<i>La Perroquette bleue</i>	41.
<i>La Perroquette bleue</i>	42.
<i>La Perroquette bleue</i>	43.
<i>La Perroquette bleue</i>	44.
<i>La Perroquette bleue</i>	45.
<i>La Perroquette bleue</i>	46.
<i>La Perroquette bleue</i>	47.
<i>La Perroquette bleue</i>	48.
<i>La Perroquette bleue</i>	49.
<i>La Perroquette bleue</i>	50.
<i>La Perroquette bleue</i>	51.
<i>La Perroquette bleue</i>	52.
<i>La Perroquette bleue</i>	53.
<i>La Perroquette bleue</i>	54.
<i>La Perroquette bleue</i>	55.
<i>La Perroquette bleue</i>	56.
<i>La Perroquette bleue</i>	57.
<i>La Perroquette bleue</i>	58.
<i>La Perroquette bleue</i>	59.
<i>La Perroquette bleue</i>	60.
<i>La Perroquette bleue</i>	61.
<i>La Perroquette bleue</i>	62.
<i>La Perroquette bleue</i>	63.
<i>La Perroquette bleue</i>	64.
<i>La Perroquette bleue</i>	65.
<i>La Perroquette bleue</i>	66.
<i>La Perroquette bleue</i>	67.
<i>La Perroquette bleue</i>	68.
<i>La Perroquette bleue</i>	69.
<i>La Perroquette bleue</i>	70.
<i>La Perroquette bleue</i>	71.
<i>La Perroquette bleue</i>	72.
<i>La Perroquette bleue</i>	73.
<i>La Perroquette bleue</i>	74.
<i>La Perroquette bleue</i>	75.
<i>La Perroquette bleue</i>	76.
<i>La Perroquette bleue</i>	77.
<i>La Perroquette bleue</i>	78.
<i>La Perroquette bleue</i>	79.
<i>La Perroquette bleue</i>	80.
<i>La Perroquette bleue</i>	81.
<i>La Perroquette bleue</i>	82.
<i>La Perroquette bleue</i>	83.
<i>La Perroquette bleue</i>	84.
<i>La Perroquette bleue</i>	85.
<i>La Perroquette bleue</i>	86.
<i>La Perroquette bleue</i>	87.
<i>La Perroquette bleue</i>	88.
<i>La Perroquette bleue</i>	89.
<i>La Perroquette bleue</i>	90.
<i>La Perroquette bleue</i>	91.
<i>La Perroquette bleue</i>	92.
<i>La Perroquette bleue</i>	93.
<i>La Perroquette bleue</i>	94.
<i>La Perroquette bleue</i>	95.
<i>La Perroquette bleue</i>	96.
<i>La Perroquette bleue</i>	97.
<i>La Perroquette bleue</i>	98.
<i>La Perroquette bleue</i>	99.
<i>La Perroquette bleue</i>	100.
<i>La Perroquette bleue</i>	101.
<i>La Perroquette bleue</i>	102.
<i>La Perroquette bleue</i>	103.
<i>La Perroquette bleue</i>	104.
<i>La Perroquette bleue</i>	105.
<i>La Perroquette bleue</i>	106.
<i>La Perroquette bleue</i>	107.
<i>La Perroquette bleue</i>	108.
<i>La Perroquette bleue</i>	109.
<i>La Perroquette bleue</i>	110.
<i>La Perroquette bleue</i>	111.
<i>La Perroquette bleue</i>	112.
<i>La Perroquette bleue</i>	113.
<i>La Perroquette bleue</i>	114.
<i>La Perroquette bleue</i>	115.
<i>La Perroquette bleue</i>	116.
<i>La Perroquette bleue</i>	117.
<i>La Perroquette bleue</i>	118.
<i>La Perroquette bleue</i>	119.
<i>La Perroquette bleue</i>	120.
<i>La Perroquette bleue</i>	121.
<i>La Perroquette bleue</i>	122.
<i>La Perroquette bleue</i>	123.
<i>La Perroquette bleue</i>	124.
<i>La Perroquette bleue</i>	125.
<i>La Perroquette bleue</i>	126.
<i>La Perroquette bleue</i>	127.
<i>La Perroquette bleue</i>	128.
<i>La Perroquette bleue</i>	129.
<i>La Perroquette bleue</i>	130.
<i>La Perroquette bleue</i>	131.
<i>La Perroquette bleue</i>	132.
<i>La Perroquette bleue</i>	133.
<i>La Perroquette bleue</i>	134.
<i>La Perroquette bleue</i>	135.
<i>La Perroquette bleue</i>	136.
<i>La Perroquette bleue</i>	137.
<i>La Perroquette bleue</i>	138.
<i>La Perroquette bleue</i>	139.
<i>La Perroquette bleue</i>	140.
<i>La Perroquette bleue</i>	141.
<i>La Perroquette bleue</i>	142.
<i>La Perroquette bleue</i>	143.
<i>La Perroquette bleue</i>	144.
<i>La Perroquette bleue</i>	145.
<i>La Perroquette bleue</i>	146.
<i>La Perroquette bleue</i>	147.
<i>La Perroquette bleue</i>	148.
<i>La Perroquette bleue</i>	149.
<i>La Perroquette bleue</i>	150.
<i>La Perroquette bleue</i>	151.
<i>La Perroquette bleue</i>	152.
<i>La Perroquette bleue</i>	153.
<i>La Perroquette bleue</i>	154.
<i>La Perroquette bleue</i>	155.
<i>La Perroquette bleue</i>	156.
<i>La Perroquette bleue</i>	157.
<i>La Perroquette bleue</i>	158.
<i>La Perroquette bleue</i>	159.
<i>La Perroquette bleue</i>	160.
<i>La Perroquette bleue</i>	161.
<i>La Perroquette bleue</i>	162.
<i>La Perroquette bleue</i>	163.
<i>La Perroquette bleue</i>	164.
<i>La Perroquette bleue</i>	165.
<i>La Perroquette bleue</i>	166.
<i>La Perroquette bleue</i>	167.
<i>La Perroquette bleue</i>	168.
<i>La Perroquette bleue</i>	169.
<i>La Perroquette bleue</i>	170.
<i>La Perroquette bleue</i>	171.
<i>La Perroquette bleue</i>	172.
<i>La Perroquette bleue</i>	173.
<i>La Perroquette bleue</i>	174.
<i>La Perroquette bleue</i>	175.
<i>La Perroquette bleue</i>	176.
<i>La Perroquette bleue</i>	177.
<i>La Perroquette bleue</i>	178.
<i>La Perroquette bleue</i>	179.
<i>La Perroquette bleue</i>	180.
<i>La Perroquette bleue</i>	181.
<i>La Perroquette bleue</i>	182.
<i>La Perroquette bleue</i>	183.
<i>La Perroquette bleue</i>	184.
<i>La Perroquette bleue</i>	185.
<i>La Perroquette bleue</i>	186.
<i>La Perroquette bleue</i>	187.
<i>La Perroquette bleue</i>	188.
<i>La Perroquette bleue</i>	189.
<i>La Perroquette bleue</i>	190.
<i>La Perroquette bleue</i>	191.
<i>La Perroquette bleue</i>	192.
<i>La Perroquette bleue</i>	193.
<i>La Perroquette bleue</i>	194.
<i>La Perroquette bleue</i>	195.
<i>La Perroquette bleue</i>	196.
<i>La Perroquette bleue</i>	197.
<i>La Perroquette bleue</i>	198.
<i>La Perroquette bleue</i>	199.
<i>La Perroquette bleue</i>	200.
<i>La Perroquette bleue</i>	201.
<i>La Perroquette bleue</i>	202.
<i>La Perroquette bleue</i>	203.
<i>La Perroquette bleue</i>	204.
<i>La Perroquette bleue</i>	205.
<i>La Perroquette bleue</i>	206.
<i>La Perroquette bleue</i>	207.
<i>La Perroquette bleue</i>	208.
<i>La Perroquette bleue</i>	209.
<i>La Perroquette bleue</i>	210.
<i>La Perroquette bleue</i>	211.
<i>La Perroquette bleue</i>	212.
<i>La Perroquette bleue</i>	213.
<i>La Perroquette bleue</i>	214.
<i>La Perroquette bleue</i>	215.
<i>La Perroquette bleue</i>	216.
<i>La Perroquette bleue</i>	217.
<i>La Perroquette bleue</i>	218.
<i>La Perroquette bleue</i>	219.
<i>La Perroquette bleue</i>	220.
<i>La Perroquette bleue</i>	221.
<i>La Perroquette bleue</i>	222.
<i>La Perroquette bleue</i>	223.
<i>La Perroquette bleue</i>	224.
<i>La Perroquette bleue</i>	225.
<i>La Perroquette bleue</i>	226.
<i>La Perroquette bleue</i>	227.
<i>La Perroquette bleue</i>	228.
<i>La Perroquette bleue</i>	

Eupsittula pertinax

ljaano-aratinga

Värvitahvel nr 35.

Liigi esmakirjeldaja oli Carl von Linné (1707–1778) aastal 1758. Ljaano-aratinga on laialt levinud Lõuna-Ameerika põhjaosas – Kolumbias, Venetsueelas, Guajaanas, Prantsuse Guajaanas, Surinames, Brasiliias ja ka Panamas. Ljaano-aratinga ei kuulu ohustatud liikide hulka, liigi arvukus on kasvamas.

2019 JAANUAR / January

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
1		1 <i>Uusaasta</i>	2	3 ^r <i>Vabadussõjas võidelnute mälestuspäev</i>	4	5	6 <i>Kolmekuningapäev</i>
2	7	8	9	10	11	12	13
3	14	15	16	17	18	19	20
4	21	22	23	24	25	26	27 <i>Rahvusvaheline holokaustipäev</i>
5	28	29	30	31			

Ara tricolor

kolmvärv-aara

Värvitahvel nr 5.

Liigi esmakirjeldaja oli Johann Matthäus Bechstein (1757–1822) aastal 1811. Kolmvärv-aara on väljasurnud liik, kes elas püsivalt Kuuba saarel. Viimased teated temast on aastast 1885. Kolmvärv-aara elas metsades ja vajas pesitsemiseks suurte õõnsustega puid. Arvatavasti toitus ta peamiselt palmiseemnetest. Liik suri välja, kuna teda jahiti toiduks ja püüti puurilinnuks.

2019 VEEBRUAR / February

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
5					1	2 ^r	3
6	4	5	6	7	8	9	10
7	11	12	13	14	15	16	17
8	18	19	20	21	22	23	24 ^r
9	25	26	27	28			

Tartu rabulepingu aastapäev

Eesti Vabariigi aastapäev

Conuropsis carolinensis

lammipapagoi

Värvitahvel nr 33.

Liigi esmakirjeldaja oli Carl von Linné (1707–1778) aastal 1758. Lammipapagoi on väljasurnud liik, kes elas ulatuslikul alal Ameerika Ühendriikide kaguosas. Väljasuremise põhjustas peamiselt jahtimine, puurilinnuks püüdmine ja elupaikade hävimine. Looduses kohati teda viimati 1910. aastal. Viimane isend suri 1918. aastal Cincinnati loomaaias.

2019 MÄRTS / March

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
9					1	2	3
10	4	5	6	7	8	9	10
	Vastlapäev				Naistepäev		
11	11	12	13	14 ^r	15	16	17
	Emakeelepäev						
12	18	19	20	21	22	23	24
	Kevadine põöripäev						
13	25	26	27	28	29	30	31

Platycercus eximius

hund-rosellapapagoi

Värvitahvel nr 28.

Liigi esmakirjeldaja oli George Shaw (1751–1813) aastal 1792. Hund-rosellapapagoi on laialt levinud Kagu-Austraalias ja Tasmaania saarel. Ta ei kuulu ohustatud liikide hulka.

2019 APRILL / April

Näddal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
14	1	2	3	4	5	6	7
15	8	9	10	11	12	13	14
16	15	16	17	18	19	20	21
					Suur reede		Esimene ülestõusmispüha
17	22	23 ^r	24	25	26	27	28
	Veteranipäev						
18	29	30					

Amazona barbadensis

kaktuse-amatsoonpapagoi

Värvitahvel nr 98.

Liigi esmakirjeldaja oli Johann Friedrich Gmelin (1748–1804) aastal 1788. Kaktuse-amatsoonpapagoi levila piirdub tänapäeval suuresti vaid Venetsueela rannikualaga Lõuna-Ameerikas. Liigi arvukuse vähenemise on põhjustanud linnukaubandus, elupaikade kadu ja sissetoodud imetajatest kiskjad. Liik on ohustatud, kuulub Rahvusvahelise Looduskaitse Liidu (IUCN) punases nimestikus kategooriasse „ohualdis“.

2019 MAI / May

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
18			1 <small>Kevadpüha</small>	2	3	4	5
19	6	7	8	9 ^r <small>Euroopa päev</small>	10	11	12 ^r <small>Emadepäev</small>
20	13	14	15	16	17	18	19
21	20	21	22	23	24	25	26
22	27	28	29	30	31		

Aratinga solstitialis

päikesé-aratinga

Värvitahvel nr 19.

Liigi esmakirjeldaja oli Carl von Linné (1707–1778) aastal 1758. Päikese-aratinga elab väiksel alal Põhja-Brasiiliias ja Guajaanas. Levaillant märgib tahvlil kujutatud isendi emaslinnuks, kuid sulestiku põhjal sel liigil sugu määratada ei saa. Päikese-aratinga kuulub Rahvusvahelise Looduskaitse Liidu (IUCN) punases nimestikus väljasuremisohus liikide hulka, peamine ohuallikas on linnupüük.

2019 JUUNI / June

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
22						1	2
23	3	4 ^r	5	6	7	8	9
	Eesti lipu päev						Esimene nelipüha
24	10	11	12	13	14 ^r	15	16
25	17	18	19	20	21	22	23 ^r
	Suvine pööripäev						Võidupüha
26	24 ^r	25	26	27	28	29	30
	Jaanipäev						Tartu linna päev

Platycercus caledonicus

tasmania rosellapapagoi

Värvitahvel nr 80.

Liigi esmakirjeldaja oli Johann Friedrich Gmelin (1748–1804) aastal 1788. Tasmania rosellapapagoi elab Austraaliast lõunas, Tasmania ja selle lähiümbriuse saartel. Ta ei kuulu ohustatud liikide hulka.

2019 JUULI / July

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
27	1	2	3	4	5	6	7
28	8	9	10	11	12	13	14
29	15	16	17	18	19	20	21
30	22	23	24	25	26	27	28
31	29	30	31				

Pyrilia barrabandi

kuldpõsk-selvapapagoi

Värvitahvel nr 134.

Liigi esmakirjeldaja oli Heinrich Kuhl (1797–1821) aastal 1820. Kuldpõsk-selvapapagoi on levinud Lõuna-Ameerikas, Amazonase ja Orinoco jõe ülemjooksul. Liik kuulub Rahvusvahelise Looduskaitse Liidu (IUCN) punases nimestikus kategooriasse „ohulähedane“. Teda ohustab elupaikade kadumine ja killustumine seoses metsaraietega Amazonase vesikonnas. Linnu ladinakeelne liiginimi *Pyrilia barrabandi* on antud Prantsuse kunstniku Jacques Barrabandi (u 1767–1809) järgi, kes on siinse „Papagoide loodusloo“ illustratsioonide autor.

2019 AUGUST / August

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
31				1	2	3	4
32	5	6	7	8	9	10	11
33	12	13	14	15	16	17	18
34	19	20	21	22	23	24	25
	Taasiseseisvumispäev			Kommunismi ja natsismi ohvrite mälestuspäev			
35	26	27	28	29	30	31	

Amazona

amazonica

tava-amatsoonpapagoi

Värvitahvel nr 110.

Liigi esmakirjeldaja oli Carl von Linné (1707–1778) aastal 1766. Tava-amatsoonpapagoi on laialt levinud Lõuna-Ameerika keskja põhjaosas. Liigi arvukus on vähenemas, kuna papagoisid püütakse massiliselt puurilindudeks. Aastatel 1981–2005 loendati rahvusvahelises kaubanduses üle 268 tuhande loodusest püütud isendi, kuid tava-amatsoonpapagoid ei peeta siiski veel ohustatud liigiks.

2019 SEPTEMBER / September

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
35							1 [¶]
							<small>Teadmistepäev</small>
36	2	3	4	5	6	7	8
							<small>Vanavanemate päev</small>
37	9	10	11	12	13	14	15
38	16	17	18	19	20	21	22
							<small>Vastupanuvõitluse päev</small>
39	23	24	25	26	27	28	29
40	30						

Trichoglossus haematodus

viker-nestepapagoi

Värvitahvel nr 24.

Liigi esmakirjeldaja oli Carl von Linné (1707–1778) aastal 1771. Viker-nestepapagoi puhul eristatakse palju alamliike, keda sageli käsitletakse eraldiseisvate liikidega. Liik laiemas mõttes on levinud Okeaanias ja Austraalias. Ehkki viker-nestepapagoisid püütakse massiliselt puurilindudeks – aastatel 1981–2005 loendati rahvusvahelises kaubanduses üle 100 tuhande loodusest püütud isendi –, ei peeta teda veel ohustatud liigiks.

2019 OKTOOBER / October

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
40		1	2	3	4	5	6
41	7	8	9	10	11	12	13
42	14	15	16	17	18	19 ^r	20
						Hõimupäev	
43	21	22	23	24	25	26	27
44	28	29	30	31			

Probosciger aterrimus

ronkkakaduu

VAR VITAN VEL IKKE.

lähimatel väiksematel saartel ning Austraalias Cape Yorki poolsaare põhjaosas. Liigi arvukus on elupaikade hävitamise tõttu kahanemas. Teaduslik nimetus *aterrimus* ('väga must, süsimust') viitab mustale värvusele. Ronkkakaduud on musta või suitshalli värvusega, iseloomulikud on punased põselraigud.

2019 NOVEMBER / November

Näadal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
44					1	2	3
45	4	5	6	7	8	9	10
46	11	12	13	14	15	16	17
47	18	19	20	21	22	23	24
48	25	26	27	28	29	30	Kadripäev

Eclectus roratus

erispapagoi

Värvitahvel nr 128.

Liigi esmakirjeldaja oli Philipp Ludwig Statius Müller (1725–1776) aastal 1776. Erispapagoi on levinud Uus-Guineal ja selle ümbruskonna saartel. Elupaikade vähenemise tõttu on liigi arvukus langemas, kuid liiki ei peeta veel ohustatuna. Erispapagoi emas- ja isaslinnud on papagoilaste seas värvuselt omavahel kõige erinevamad. Isaslinnu sulestik on smaragdroheline, emaslinnul erepunane ja lillakassinine, mistõttu on neid kunagi lausa eri liikideks peetud.

2019 DETSEMBER / December

Nädal Week	Esmaspäev Monday	Teisipäev Tuesday	Kolmapäev Wednesday	Neljapäev Thursday	Reede Friday	Laupäev Saturday	Pühapäev Sunday
48							1 <i>Esimene advent</i>
49	2	3	4	5	6	7	8 <i>Teine advent</i>
50	9	10	11	12	13	14	15 <i>Kolmas advent</i>
51	16	17	18	19	20	21	22 <i>Neljas advent; talvine pööripäev</i>
52	23	24 <i>Jõululaupäev</i>	25 <i>Esimene jõulupüha</i>	26 <i>Teine jõulupüha</i>	27	28	29
1	30	31					

2020

[View Details](#)

värvushälbgaga linnu kujutisega.

Jaarbaar / January							Vasarbaal / February							Maarts / March									
E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun			
1			1	2	3	4	5		5				1	2		9				1			
2	6	7	8	9	10	11	12	6	3	4	5	6	7	8	9	10	2	3	4	5	6	7	8
3	13	14	15	16	17	18	19	7	10	11	12	13	14	15	16	11	9	10	11	12	13	14	15
4	20	21	22	23	24	25	26	8	17	18	19	20	21	22	23	12	16	17	18	19	20	21	22
5	27	28	29	30	31			9	24	25	26	27	28	29		13	23	24	25	26	27	28	29
																14	30	31					

Aprill / April							Mai / May							Juuni / June									
E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun			
14			1	2	3	4	5	18				1	2	3	22	1	2	3	4	5	6	7	
15	6	7	8	9	10	11	12	19	4	5	6	7	8	9	10	23	8	9	10	11	12	13	14
16	13	14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	24	15	16	17	18	19	20	21
17	20	21	22	23	24	25	26	21	18	19	20	21	22	23	24	25	22	23	24	25	26	27	28
18	27	28	29	30				22	25	26	27	28	29	30	31	26	29	30					

Juuli / July							August / August							September / September								
E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun		
27			1	2	3	4	5	31					1	2	36	1	2	3	4	5	6	
28	6	7	8	9	10	11	12	32	3	4	5	6	7	8	9	37	7	8	9	10	11	13
29	13	14	15	16	17	18	19	33	10	11	12	13	14	15	16	38	14	15	16	17	18	20
30	20	21	22	23	24	25	26	34	17	18	19	20	21	22	23	39	21	22	23	24	25	27
31	27	28	29	30	31			35	24	25	26	27	28	29	30	40	28	29	30			

Oktoober / October							November / November							Detsember / December							
E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	E Mon	T Tue	K Wed	N Thu	R Fri	L Sat	P Sun	
40			1	2	3	4	44						1	49	1	2	3	4	5	6	
41	5	6	7	8	9	10	11	45	2	3	4	5	6	7	8	50	7	8	9	10	11
42	12	13	14	15	16	17	18	46	9	10	11	12	13	14	15	51	14	15	16	17	18
43	19	20	21	22	23	24	25	47	16	17	18	19	20	21	22	52	21	22	23	24	25
44	26	27	28	29	30	31		48	23	24	25	26	27	28	29	1	28	29	30	31	

François Levaillant (1753–1824)
„Papagoide looduslugu“
Tartu Ülikooli raamatukogu kalender 2019

Koostanud ja tõlkinud Ave Teesalu
Kujundanud Lilian Mengel
Toimetanud Malle Ermel
Fotod Moonika Teemus
Konsultant Margus Ots
(*TÜ loodusmuuseum, Eesti Ornitoloogiaühing*)

Compiled and translated by Ave Teesalu

Design by Lilian Mengel
Edited by Malle Ermel
Photographs by Moonika Teemus
Consultant Margus Ots
(*UT Natural History Museum, Estonian Ornithological Society*)

W. Struve 1, 50091 Tartu
Telefon (+372) 737 5702
Faks (+372) 737 5701
E-post library@utlib.ee
www.utlib.ee